

NZZ – Jednotné zadání závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem

Anotace projektu

Reforma závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem je založena na sjednocování obsahu závěrečných zkoušek (ZZ) a tvorbě jednotných (společných) zadání pro jednotlivé obory vzdělání. V rámci SP Kvalita I (2005-2008) NÚOV zabezpečoval přípravu jednotných zadání závěrečných zkoušek (JZZZ) pro obory vzdělání kategorie H a jejich pilotní ověřování na vybraných středních školách.

Na tento stav navazuje nový projekt, jehož záměrem je zabezpečit realizaci nové závěrečné zkoušky (NZZ) ve všech školách se zastoupením oborů kategorie H a E. Projekt bude zajišťovat provoz a správu banky úloh jednotných zadání a jejich editaci, práci s jednotným zadáním na školách v celé ČR a výměnu zkušeností mezi tvůrci jednotných zadání, školami, zaměstnavateli a veřejností. Tvorba jednotných zadání bude provázána s průběhem kurikulární reformy a s vývojem kvalifikací. Obsah jednotných vzdělání bude nově vytvářen ve vazbě na rámcové vzdělávací programy, přičemž prostorem pro ověřování specializace školy vztahující se ke školnímu vzdělávacímu programu bude školní část závěrečné zkoušky. Při tvorbě jednotných zadání se bude rovněž sledovat vazba na kvalifikační standardy Národní soustavy kvalifikací, čímž se zabezpečí začleňování požadavků zaměstnavatelů do obsahu závěrečných zkoušek a tedy i do obsahu vzdělávání v příslušném oboru vzdělání.

1. Typ projektu

Individuální národní

2. Zdůvodnění projektu

V rámci systémového projektu Kvalita I (2005-2008)¹ odpovídá NÚOV za tvorbu jednotných zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání kategorie H. V tomto období připravil ve spolupráci s odborníky ze škol a zástupci zaměstnavatelů 19 jednotných zadání v r. 2005/06, 41 zadání v roce 2006/07 a 70 zadání v roce 2007/08 a podrobil je pilotnímu ověřování na vybraných středních školách (JZZZ 2007/08 budou ověřována v červnu 2008). Obsah jednotných zadání byl dosud vytvářen ve vazbě na obsah vzdělávání v příslušných oborech vzdělání tj. ve vazbě na stávající učební dokumenty. Pro sledování vazby na požadavky zaměstnavatelů byl obsah jednotných zadání konfrontován s návrhy kvalifikačních/hodnoticích standardů, které jsou postupně vytvářeny v rámci systémového projektu NSK.

V příštím období bude příprava jednotných zadání úzce provázána jak s průběhem kurikulární reformy, tak s vývojem kvalifikací NSK. Bude třeba provést analýzu všech 70 jednotných zadání s ohledem na potřeby příslušných rámcových vzdělávacích programů a z hlediska vazeb na kvalifikační/hodnoticích standardy. Na základě výsledků analýzy bude třeba jednotná zadání inovovat tak, aby vystihovala šíři daného RVP a stanovené kvalifikační požadavky. Jednotná zadání budou dále každoročně aktualizována tzn. že

¹ Kvalita I – Vytvoření systému externího monitorování a hodnocení včetně zřízení Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (včetně informační a poradenské činnosti).

budou připravovány aktuální verze jednotných zadání závěrečných zkoušek s využitím výběru konkrétních témat, úkolů a otázek z databanky úloh, která se bude průběžně rozšiřovat. Zcela nově budou vytvářena jednotná zadání pro obory kategorie E, která budou ověřována na vybraných (pilotních) školách, inovována na základě výsledků ověřování a postoupena k plošné realizaci na všech školách.

Ve školním roce 2006/2007 se jednotná zadání ověřovala v cca 200 školách (530 „školoborech“), kde zkoušku skládalo cca 11 000 žáků. Do pilotního ověřování ve školním roce 2007/2008 je přihlášeno 260 škol (780 „školoborů“). V závěru projektu realizuje závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání téměř 60 % škol (Celkový počet škol s obory H je 446).

Záměrem nového projektu je realizovat závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání ve všech školách, které vyučují obory vzdělání s výučním listem. Nová závěrečná zkouška se dosud nerealizovala v cca 40 % školách s obory vzdělání kategorie H. Další skupinou, která dosud nebyla dotčena realizací závěrečných zkoušek podle jednotného zadání, tvoří školy s obory kategorie E – tj. cca 280 škol.

Komunikace se všemi školami v ČR bude zajišťována prostřednictvím portálu pro jednotná zadání, který bude rovněž zajišťovat provoz a správu banky úloh jednotných zadání a jejich editaci, dále práci s jednotnými zadáními ve školách a výměnu zkušeností tvůrců JZZZ, škol, zaměstnavatelů a veřejnosti.

V rámci projektu Kvalita I byla vyvinuta koncepce nové závěrečné zkoušky a vytvořeny metodické materiály pro její ověřování na školách.

V připravovaném projektu je nezbytné ověřit nosnost navržené koncepce při celoplošné realizaci na všech školách v ČR. Dále vytvořit formální pravidla, včetně legislativního ukotvení nové závěrečné zkoušky, pro zajištění celoplošné implementace nové závěrečné zkoušky v závislosti na vzdělávací politice státu.

Při realizaci projektu bude probíhat spolupráce s řešiteli dalších individuálních národních projektů:

- projektu KURIKULUM S – žáci, kteří studují v oborech vzdělání s výučním listem podle ověřovaných školních vzdělávacích programů, budou v r. 2008/09 skládat závěrečnou zkoušku podle jednotného zadání
- projektu NSK II – obsah jednotných zadání bude vytvářen ve vztahu k požadavkům příslušné odborné kvalifikace

Projektem bude realizována změna systémového charakteru:

- Nová závěrečná zkouška bude implementována do systému odborného vzdělávání v ČR
- Závěrečné zkoušky se stanou stabilní součástí komplexního systému monitorování a evaluace

3. Podporovaná aktivita, ke které se projekt vztahuje včetně označení prioritní osy a příslušné oblasti podpory

Prioritní osa 4 a Systémový rámec celoživotního učení

Oblast podpory 4.1 Systémový rámec počátečního vzdělávání

Podporovaná aktivita OP VK:

Vývoj, realizace a podpora centrálně řízených evaluačních procesů při ukončování studia na středních školách.

4. Cíle projektu

Globální cíl: Implementace nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělávání ČR.

Specifický cíl: Vytvoření systému pro podporu, organizaci a automatizaci centrálně řízených evaluačních procesů ve všech středních školách, které poskytují střední odborné vzdělání s výučním listem. Systém bude podporovat:

- přípravu jednotných zadání závěrečných zkoušek a jejich plošnou realizaci
- průběžné vyhodnocování realizace nové závěrečné zkoušky ve školách
- metodickou podporu a vzdělávání tvůrců JZZZ a členů zkušebních komisí ve školách (učitelů, odborníků z praxe)
- participaci zástupců zaměstnavatelské sféry na tvorbě jednotných zadání a implementaci nové závěrečné zkoušky
- výměnu zkušeností a informovanost odborníků a široké veřejnosti o změnách v ukončování studia a vývoji nové závěrečné zkoušky

5. Cílová skupina

Hlavní cílovou skupinou jsou pedagogičtí pracovníci středních škol a žáci v oborech středního vzdělání s výučním listem (tj. všech oborech středního vzdělání s výučním listem - H a E).

Specifikace dopadů na všechny účastníky procesu:

Školy: získají jednotná zadání pro každý rok realizace projektu

Vyučující: získají materiály k realizaci NZZ + metodická školení k evaluaci

Žáci: budou skládat kvalitnější ZZ (aktualizace obsahu ZZ, jednotné zadání ZZ, podíl zaměstnavatelské sféry na tvorbě obsahu JZZZ atd.)

Zaměstnavatelé: získají podrobnější přehled o tom, co je jednotnou (povinnou) součástí ZZ v daném oboru, na co byli žáci oboru cíleně připravováni

Rodiče: získají přehled o tom, jak jsou koncipovány závěrečné zkoušky v daném oboru

6. Výsledky a výstupy projektu a přidaná hodnota (čeho konkrétně bude na základě realizace projektu dosaženo)

Výstupy projektu:

- Každoročně aktualizovaná jednotná zadání závěrečné zkoušky pro všechny obory středního vzdělání s výučním listem (H a E)
- Systém pro provoz a správu banky úloh jednotných zadání a jejich editaci, pro výběr jednotných zadání na všech školách v ČR, pro podporu vzdělávání učitelů a pro výměnu zkušeností mezi tvůrci jednotných zadání, školami, zaměstnavateli a veřejností
- Ověřená koncepce nové závěrečné zkoušky a formální pravidla (včetně legislativních) pro zajištění celoplošné implementace nové závěrečné zkoušky tj. pro práci tvůrců jednotných zadání, participaci sociálních partnerů a pro realizátory NZZ na školách
- Vzdělávání pro tvůrce jednotných zadání a realizátory závěrečné zkoušky (školy, zaměstnavatelé), studijní a metodické materiály

Přidaná hodnota projektu:

- Zkvalitnění závěrečné zkoušky ve všech oborech kategorie H a E (sjednocení obsahu závěrečné zkoušky v oboru, mezi školami, mezi ČR a zahraničím, přiblížení potřebám praxe, vyšší transparentnost)
- Zvýšení participace zaměstnavatelů na počátečním odborném vzdělávání
- Zvýšení prestiže závěrečné zkoušky, vyšší motivace žáků.

7. Udržitelnost projektu

Aktivita spojené s organizací nové závěrečné zkoušky budou realizovány jednotlivými školami na základě novely školského zákona.

Správa systému pro zajišťování realizace nové závěrečné zkoušky ve školním roce bude zařazena do hlavních činností přímo řízené organizace MŠMT, která se bude na realizaci projektu podílet. Některé z činností této přímo řízené organizace, které budou naopak utlumeny z důvodu běžného ukončení některých úkolů, může v jejím rozpočtu nahradit aktivita „zajištění realizace závěrečných zkoušek podle jednotného zadání“.

8. Náklady na projekt

160 000 tis. Kč

9. Klíčové aktivity projektu s odhadem potřebných finančních prostředků u každé z nich

Aktivita projektu A1, A2, A3, A4, A5:

A1: Příprava jednotných zadání závěrečných zkoušek

V průběhu pěti školních let bude postupně nastaven režim pro zabezpečení každoroční aktualizace témat, úkolů a otázek jednotných zadání závěrečných zkoušek v oborech vzdělání kategorie H a E. Jednotná zadání budou vytvářena ve vazbě na požadavky příslušného oboru vzdělání (RVP) a ve vazbě na požadavky dané kvalifikace (NSK). Tvorba jednotných zadání bude proto probíhat ve spolupráci odborníků ze škol, zástupců zaměstnavatelské sféry a odborných pracovníků NÚOV; funkčnost tohoto modelu spolupráce byla ověřena v projektu Kvalita I.

JZZZ pro obory vzdělání kategorie H

- V prvních třech školních letech projektu bude provedena analýza 70 jednotných zadání vytvořených v SP Kvalita I s ohledem na potřeby příslušných rámcových vzdělávacích programů a z hlediska vazeb na příslušné kvalifikační/hodnoticí standardy. Na základě provedené analýzy budou identifikována jednotná zadání pro obory vzdělání, u kterých bude zapotřebí provést potřebné úpravy a inovovat je tak, aby vystihovala šíři daného RVP a požadavky úplné kvalifikace (jde o to, že v nové soustavě oborů vzdělání jsou některé z dosavadních oborů vzdělání kategorie H sloučeny do jednoho širšího oboru).
- V dalších dvou letech budou jednotná zadání každoročně aktualizována tzn. že budou vytvářeny aktuální verze jednotných zadání závěrečných zkoušek v každém školním roce s využitím výběru konkrétních témat, úkolů a otázek z databanky úloh, která se bude průběžně rozšiřovat.

JZZZ pro obory vzdělání kategorie E

- Ve druhém a třetím školním roce projektu budou ve dvou etapách vytvořena jednotná zadání pro všechny obory kategorie E nové soustavy oborů a ověřována na vybraných (pilotních) školách.
- Ve čtvrtém školním roce bude provedena analýza všech jednotných zadání pro obory E s ohledem na potřeby příslušných rámcových vzdělávacích programů a z hlediska vazeb na příslušné kvalifikační/hodnoticí standardy. Na základě provedené analýzy budou identifikována jednotná zadání pro obory vzdělání, u kterých bude zapotřebí provést potřebné úpravy a inovovat je tak, aby vystihovala šíři daného RVP a požadavky úplné kvalifikace. (Jde o to, že obdobně jako u oborů kategorie H v nové soustavě oborů vzdělání jsou některé z dosavadních oborů vzdělání kategorie E sloučeny do jednoho širšího oboru.)

Zahájení: 2008

Ukončení: 2013

Náklady: 48,8 mil. Kč (30,5 %)

A2: Vytvoření portálu pro jednotná zadání závěrečných zkoušek

Internetový portál pro jednotná zadání závěrečných zkoušek bude poskytovat informace uzpůsobené potřebám a požadavkům konkrétních uživatelů, bude zajišťovat řízení přístupu k dokumentům týkajících se odborného vzdělávání kategorie H a E, správu obsahu pro snadné publikování bez nutnosti technických znalostí. Při realizaci portálového řešení dojde k

- převzetí modulů z již vytvořeného informačního systému

- přípravě jejich aplikace pro celoplošné využití pro všechny obory kategorie H a E
- ověření již vytvořeného datového modelu systému Kvalita I – NZZ a po zpracování připomínek implementaci pro celoplošné využití
- zavedení bezpečnostních pravidel pro správu dat zejména ochranu všech datových prvků vytvářených jednotných zadání závěrečných zkoušek
- nastavení systému pro sběr statistických údajů o JZZZ, vytvoření systému pro sběr a vyhodnocení kvantitativních a kvalitativních informací o nosnosti JZZZ a nastavení autorizovaného přístupu
- podpoře vzdělávacích aktivit – bude obsahovat demoverze součástí JZZZ jako podklady pro e-learningové distanční vzdělávání tvůrců a realizátorů JZZZ.

Nejvýznamnější částí portálu bude banka úloh jednotných zadání. Dojde k postupnému ukládání vytvořených úloh do banky, přičemž budou katalogizovány a ohodnoceny řadou evaluačních parametrů tak, aby mohly být využity pro další období a zároveň nedošlo k jejich opětovnému použití. Součástí řešení bude i pomocné automatické generování jednotlivých částí jednotných zadání jako podklad pro tvůrce JZZZ. Součástí portálu budou i interaktivní prvky jako jsou diskusní fóra a chaty jak autorů, tak vlastních uživatelů JZZZ.

Zahájení: 2008

Ukončení: 2013

Náklady: 27,2 mil. Kč (17 %)

A3: Plošná realizace jednotných zadání závěrečných zkoušek ve středních odborných školách

V průběhu pěti školních let bude ověřována plošná realizace JZZZ ve všech oborech kategorie H. V letech 2009/10 až 2011/12 se uskuteční pilotní ověřování jednotných zadání pro obory kategorie E na vybraných školách. V posledním školním roce projektu 2012/2013 proběhne plošná realizace JZZZ i na všech školách s obory kategorie E.

V rámci projektu Kvalita I byla vyvinuta koncepce nové závěrečné zkoušky včetně návrhu organizačních opatření pro přípravu a realizaci NZZ a pro zajištění spolupráce zástupců zaměstnavatelské sféry. V novém projektu bude ověřována nosnost navržené koncepce při celoplošné realizaci NZZ na všech školách v ČR. Budou navržena a ověřována formální pravidla (včetně legislativních) pro zajištění celoplošné implementace nové závěrečné zkoušky tj. pro práci tvůrců jednotných zadání, participaci relevantních partnerů (sociálních partnerů a odborníků ze škol) a pro realizátory NZZ na školách.

Zahájení: 2008

Ukončení: 2013

Náklady: 30,4 mil. Kč (19 %)

A4: Příprava a organizace vzdělávacích aktivit pro jednotlivé cílové skupiny (školy, zaměstnavatele a ostatní sociální partnery)

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je nutnou podmínkou úspěšné realizace jednotného zadání závěrečných zkoušek. Kromě cíleného proškolení tvůrců a realizátorů JZZZ (u oborů E rovněž pro konkrétní jednotné zadání oboru vzdělání) bude

další vzdělávání zejména zaměřeno na implementaci JZZZ na všech školách. Zavedení jednotného zadání závěrečných zkoušek předpokládá širokou vzdělávací platformu s konečným cílem proškolení zejména pedagogické pracovníky každé střední školy se vzdělávacími programy zakončenými závěrečnou zkouškou.

Zahájení: 2008

Ukončení: 2013

Náklady: 36,8 mil. Kč (23 %)

A5: Řízení projektu a publicita

Řízení projektu

Pro zajištění efektivního řízení bude vytvořena manažerská struktura projektu a stanoveny nástroje pro plánování, koordinaci a kontrolu úkolů (harmonogram aktivit, porady, kontrolní dny, audit atd.).

Řešení projektu bude obsahově, metodicky a organizačně zabezpečovat NÚOV jako partner v projektu. Pro řízení projektu bude ustaven realizační tým, který bude tvořit: hlavní manažer projektu, zástupce hlavního manažera pro portál JZZZ, zástupce hlavního manažera pro organizaci a logistiku, finanční manažer, manažer PR, hlavní metodik, manažer pro koordinaci práce expertních týmů a manažer pro organizaci vzdělávání. Pro realizaci jednotlivých aktivit budou vytvářeny dílčí týmy.

Kontrolu postupu řešení projektu bude provádět řídicí tým při odboru 20 MŠMT vedený pověřeným pracovníkem MŠMT. Členy týmu budou zástupce odboru OP VK MŠMT, hlavní manažer projektu, zástupce hlavního manažera a finanční manažer projektu.

Publicita projektu

Publicita projektu bude zacílena jak na realizátory závěrečných zkoušek na školách (vyučující a odborníci z praxe), tak na širokou odbornou i laickou veřejnost. Školám bude určena silná informační podpora zaměřená na realizaci nové závěrečné zkoušky, vzájemnou výměnu názorů a podnětů pro zlepšení. Veřejnost bude informována o přínosu implementace NZZ ve vazbě na kurikulární reformu a vývoj národní soustavy kvalifikací. Pro realizaci informačních a propagačních aktivit projektu bude zpracována strategie (cílové skupiny, aktivity, nástroje, apod.).

Prostředky publicity budou zahrnovat např. webové stránky, publikace, letáky, instruktážní filmy, konference a semináře, komunikace s médii atd.

Zahájení: 2008

Ukončení: 2013

Náklady: 16,8 mil. Kč (10,5 %)

11. Monitorovací indikátory

Počet nově vytvořených/inovovaných produktů vedoucích ke zvyšování kvality počátečního vzdělávání – cca 100 ks (jednotná zadání pro všechny obory kategorie H a E nové soustavy oborů)

Počet nových/inovovaných produktů s celostátním dopadem

- 1 ks nová závěrečná zkouška (koncepte NZZ pro plošnou realizaci v celé ČR)

- 1 ks portál pro jednotná zadání závěrečných zkoušek
- x ks metodické materiály (v současné době není možné vyčíslit)

Počet účastníků vzdělávání – učitelé a odborníci z praxe

Počet podpořených osob – žáci, kteří skládali zkoušku podle jednotného zadání

12. Garant projektu

Odbor 20 MŠMT

13. Celková doba realizace projektu

09/08 – 09/13

14. Předpokládaný termín zahájení realizace projektu

září 2008 - jedná se o návazný projekt na projekt KVALITA I z OP RLZ, proto je nutné zahájit jeho realizaci v 1. vlně projektů.